

Врз основа на член 3 од Законот за изменување на Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" број 111/2005) Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 2 февруари 2006 година, го утврди Пречистениот текст на Законот за социјалната заштита.

Пречистениот текст на Законот за социјалната заштита ги опфаќа: Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" број 50/97); Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" број 16/2000); Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" број 17/2003); Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" број 65/2004); Законот за изменување и дополнување на Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" број 62/2005) и Законот за изменување на Законот за социјалната заштита ("Службен весник на Република Македонија" број 111/2005) во кои е означено времето на нивното влегување во сила.

Број 10-122/2
2 февруари 2006 година
Скопје

Претседател
на Законодавно-правната
комисија на Собранието на
Република Македонија,
Цветанка Иванова, с.р.

ЗАКОН ЗА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА (Пречистен текст)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Републиката е основен носител на социјалната заштита на граѓаните и обезбедува услови за нејзино остварување.

Републиката го воспоставува системот на социјална заштита и го овозможува неговото функционирање, обезбедува услови за вршење на социјално-заштитната дејност и развива форми на самопомош.

Член 2

Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата) донесува Програма за остварување на социјалната заштита со која ги утврдува подрачјата на социјалната заштита, специфичните потреби на населението во тие подрачја и начинот на остварувањето на социјалната заштита.

Владата ја утврдува мрежата на јавните установи за социјална заштита.

Член 3

Дејноста на социјалната заштита е од јавен интерес.

Член 4

Социјалната заштита е организирана дејност од страна на Републиката за спречување и надминување на основните социјални ризици на кои е изложен граѓанинот, семејството и групи население во текот на животот (во натамошниот текст: корисници на социјална заштита).

Под социјален ризик во смисла на овој закон се подразбира:

- ризици по здравјето (болест, повреда и телесна попреченост);
- ризици на стареење (старост и преживување);
- ризици на мајчинство и семејство;
- ризици од невработеност и професионална неадаптираност и
- ризици од неадаптираност кон социјалната средина.

Член 5

Покрај мерките за социјална заштита и социјална сигурност на граѓаните што се утврдени со овој закон, грижата на Републиката за спречување на настанување на социјален ризик се остварува и преку преземање мерки во даночната политика, вработувањето, политиката за стипендирање, политиката за станови и семејства, здравството, воспитувањето и образованието и на другите подрачја во согласност со закон.

Член 6

Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје организираат и обезбедуваат спроведување на социјалната заштита во согласност со овој закон, преку донесување сопствени развојни програми за специфичните потреби на граѓаните од областа на социјалната заштита, ги обезбедуваат обврските утврдени со овој закон и донесуваат општи акти од областа на социјалната заштита.

Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје можат да обезбедат остварување на социјалната заштита на лицата со телесна попреченост, децата без родители и родителска грижа, децата со посебни потреби, децата на улица, децата со воспитно-социјални проблеми, децата од еднородителски семејства, лицата изложени на социјален ризик, лицата засегнати со злоупотреба на дроги и алкохол, старите лица без семејна грижа, преку вонинституционални и институционални облици на социјална заштита, домување на лицата изложени на социјален ризик, подигање на свеста на населението за потребите од обезбедување на социјална заштита, согласно со одредбите од овој закон.

Член 7

Врз основа на правата од социјална заштита, а под условите утврдени со овој закон, се обезбедуваат услуги и се преземаат мерки преку кои се остварува: социјалната превенција, вонинституционалната заштита и институционалната заштита и социјална помош на корисниците на социјална заштита.

Член 8

Секој е должен да се грижи за задоволување на своите животни потреби и потребите на лицата кои според закон е должен да ги издржува.

Секој е должен со своите приходи да придонесува за спречување, отстранување или ублажување на социјалните ризици на кои е изложен тој и членовите на неговото семејство кои е должен да ги издржува.

Како семејство во смисла на овој закон се смета семејство или заедница на маж и жена, на родители и деца и другите роднини кои живеат со нив и се должни согласно со Законот за семејството да се издржуваат.

Член 9

Корисници на социјална заштита, според овој закон, се државјани на Република Македонија кои имаат постојано живеалиште во Република Македонија и странци кои имаат дозвола за постојан престој во Република Македонија.

Државјаните на Република Македонија кои немаат постојано живеалиште во Република Македонија и странците кои немаат постојан престој на живеење во Република Македонија, ги користат правата од социјална заштита, под услови утврдени со овој и друг закон.

Член 10

Инвалидни лица во смисла на овој закон се сметаат лицата со интелектуална и физичка попреченост.

Член 11

Системот на социјалната заштита се остварува преку стручната работа во установите за социјална заштита, спроведувањето на експериментални и развојни програми, стручно усовршување на работниците во зависност од потребите на корисниците и меѓународните стандарди, следењето на појавите и планирање на работата, водењето на евиденција и воспоставувањето на информатички систем, како и преку спроведување на истражувачка работа во оваа област.

Член 12

Здружение на граѓани и физичко лице можат да вршат работи од областа на социјалната заштита утврдени со овој закон.

II. УСЛУГИ И МЕРКИ ВО СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА И СОЦИЈАЛНАТА РАБОТА

1. Социјална превенција

Член 13

За остварување на социјалната превенција, се преземаат мерки за спречување на настанување на социјален ризик за граѓанинот, семејството или група на население особено преку едукативно-советувалишна работа, развивање на формите на самопомош, волонтерска работа со лично ангажирање и без надоместок и примена на други методи кои соодветствуваат на потребите на корисниците на социјална заштита.

2. Вонинституционална заштита

Член 14

Вонинституционалната заштита опфаќа право на:

- прва социјална услуга на корисници на социјална заштита;
- помош на поединец;

- помош на семејство;
- домашна нега и помош на поединец и на семејството;
- дневно и привремено згрижување како помош на поединец и семејство и
- сместување во згрижувачко семејство.

Член 15

Правото на прва социјална услуга на корисниците на социјална заштита, опфаќа уочување на проблемот кој произлегува од состојба на социјален ризик, укажување на корисникот на можните решенија, услуги и средства за негова заштита, како и мрежата на установи за давање услуги.

Член 16

Правото на помош на поединецот, подразбира примена на форми на стручна, советодавна или советуваљшна работа, со која му се овозможува стекнување на потребни информации, оспособување за самостојно одлучување, зачувување и развој на социјалните потенцијали.

Член 17

Правото на помош на семејството, опфаќа стручна помош на членовите на семејството да ја надминат семејната криза во брачните односи, а особено во односите родители - деца, како и оспособување на тоа семејство да ги остварува своите функции во секојдневниот живот.

Член 18

Правото на домашна нега и помош, се обезбедува на старо, изнемоштено и лице со телесна попреченост, кое не е во состојба да се грижи за себе и му е потребна нега и помош во задоволувањето на егзистенцијалните потреби.

Домашната нега и помош на лицето од став 1 на овој член се обезбедува и кога тоа живее во семејство.

Член 19

Правото на дневно згрижување, се обезбедува на стари и изнемоштени лица преку услуги во врска со исхрана, дневен престој, културно-забавни активности, одржување на хигиена.

Правото на дневно згрижување се обезбедува и за лица со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој и на телесно попречено лице кое не може само да се грижи за себе.

Правото на дневно згрижување се обезбедува и за деца со телесна попреченост, заради нивното вклучување во секојдневниот живот.

Правото на дневно згрижување се обезбедува на улични деца - деца на улица преку воспитно-едукативни услуги, советуваљшна работа со децата и членовите на нивните семејства, културно-забавни и рекреативни активности.

Правото на дневно згрижување се обезбедува на лица кои употребуваат, односно злоупотребуваат дроги и други психотропни супстанции и на членовите на нивните семејства преку давање советодавни услуги, услуги на информирање, советување и едукација, работно ангажирање, културно-забавни и рекреативни активности.

Правото на дневно згрижување се обезбедува на лица кои злоупотребуваат алкохол или се лекуваат од зависност од алкохол и на членовите на нивните семејства преку советување, едукација, работно ангажирање и културно-забавни активности.

Правото на дневно и привремено прифаќање и згрижување се обезбедува на лица бездомници преку давање советодавни услуги, услуги во врска со исхрана, дневен престој, одржување на хигиена и културно-забавни активности.

Право на дневно и привремено прифаќање и згрижување се обезбедува на лица жртви на семејно насилство преку давање советодавни услуги, услуги во врска со исхрана, дневен престој, згрижување, одржување на хигиена и културно-забавни активности.

Помошта во дневно згрижување за лицата од ставовите 1, 2, 3, 4, 5 и 6 односно дневно и привремено прифаќање и згрижување за лицата од ставот 8 на овој член, се обезбедува и тогаш кога тие живеат во семејство.

Член 20

Право на сместување во згрижувачко семејство, според овој закон, имаат лицата кои немаат соодветни услови за живеење во своето семејство или од други причини им е потребно сместување во згрижувачко семејство, а не може да се примени друга форма на социјална заштита.

Правото на сместување во згрижувачко семејство се обезбедува на:

- дете без родители и родителска грижа до оспособувањето за самостоен живот и работа, а најдоцна до завршувањето на средно образование, ако не постојат можности згрижувањето и воспитувањето да се обезбеди на друг начин;

- дете со воспитно-социјални проблеми (занемарено, злоставувано и социјално необезбедено дете);

- дете со нарушено општествено поведение;

- лице со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој упатено на оспособување за работно-производна активност, лице со најтешки пречки во интелектуалниот развој и лице со трајна телесна попреченост на кој му е потребно крајно згрижување и нега и

- старо лице, возрасно лице со телесна попреченост и лице со пречки во интелектуалниот развој кое не е во состојба само да се грижи, а поради станбената и семејната положба нема можност да му се обезбеди заштита на друг начин.

3. Институционална заштита

Член 21

Институционалната заштита опфаќа право на оспособување за работно-производна активност и право на сместување во установа за социјална заштита.

Право на оспособување за работно-производна активност

Член 22

Право на оспособување за работно-производна активност имаат лицата со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој.

Правото на оспособување за работно-производна активност опфаќа упатување во установа за социјална заштита, надоместок на трошоци за сместување и исхрана, надоместок на трошоци за оспособување за работно-производна активност и надоместок на трошоци за превоз.

Наод и мислење за способноста за оспособување за работно-производна активност на децата и младинците со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој, дава органот надлежен за оцена на специфичните потреби на децата и младинците со пречки во развојот, во согласност со актот кој ќе го донесе министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од социјалната заштита (во натамошниот текст: министер).

Право на сместување во установа за социјална заштита

Член 23

Право на сместување во установа за социјална заштита, според овој закон, имаат лицата кои немаат соодветни услови за живеење во своето семејство или од други причини им е потребно сместување во установа за социјална заштита, а не може да се примени друг облик на социјална заштита.

Право на сместување во установа за социјална заштита, според овој закон, се обезбедува на:

- дете без родители и родителска грижа до оспособувањето за самостоен живот и работа, а најдоцна до завршувањето на средното образование, ако не постојат можности згрижувањето и воспитанието да се обезбеди на друг начин;

- дете со воспитно-социјални проблеми (занемарено, злоставувано и социјално необезбедено дете);

- дете со нарушено поведение;

- бремена жена еден месец пред породувањето и самохран родител со дете до тримесечна возраст на детето;

- лице со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој упатено на оспособување за работно-производна активност, лице со најтешки пречки во интелектуалниот развој и лице со трајна телесна попреченост на кој му е потребно трајно згрижување и нега и

- старо лице, возрастно лице со телесна попреченост и лице со пречки во интелектуалниот развој кое не е во состојба само да се грижи, а поради станбената и семејната положба нема можност да му се обезбеди заштита на друг начин.

Децата од став 2 алинеи 1, 2 и 3 на овој член можат да се сместат во ученички дом или друга установа за која центарот ќе оцени дека установата може да обезбеди чување, воспитување, образование и нормален развој на детето.

4. Право на социјална помош

Член 24

Правото на социјална помош опфаќа:

- постојана парична помош за лицата неспособни за работа и социјално необезбедени;
- социјална парична помош за лица способни за работа и социјално необезбедени;
- паричен надоместок за помош и нега;
- право на здравствена заштита;
- надоместок на плата за скратено работно време поради нега на телесно или интелектуално попречено дете;
- еднократна парична помош или помош во натура;

- право на домување и
- парична помош на лице кое до 18 години возраст имало статус на дете без родители и родителска грижа.

Член 25

Право на постојана парична помош и право на социјална парична помош, не може да оствари лице кое:

- може само да се издржува;
- не побарало издржување од лицето кое е должно да го издржува врз основа на Законот за семејството, освен ако центарот за социјална работа утврди дека лицето кое според закон е должно да го издржува не е во можност да го дава издржувањето;
- не остварило издржување врз основа на склучен договор за доживотна издршка, а не покренало постапка за раскинување на тој договор;
- не доставило доказ дека е поведена постапка за распределба на оставината на оставител, на која може да се јави како наследник согласно со закон или во текот на постапката не се прифатило за наследник;
- може да обезбеди издржување по друга основа.

Член 26

Лицето може само да се издржува во смисла на член 25 алинеја 1 од овој закон, ако може да остварува приходи со продажба или со давање во закуп на имот кој тој и членовите на неговото семејство не го користат за задоволување на основните животни потреби.

Член 27

Лицето кое во претходните три години пред поднесување на барањето за остварување право на постојана парична помош и право на социјална парична помош, остварило средства за издржување со продажба на имот или го подарило својот имот, не може да го оствари правото од член 25 на овој закон, за периодот за кој износот на основницата за плаќање данок на промет со недвижности одговара на износ од 120% од просечната месечна нето плата по работник во Република Македонија остварена во претходната година.

Постојана парична помош

Член 28

Право на постојана парична помош има лице неспособно за работа и социјално необезбедено, кое не може да обезбеди средства за својата егзистенција врз основа на други прописи.

Член 29

Неспособно за работа во смисла на овој закон се смета лице :

- со умерени, тешки и најтешки пречки во интелектуалниот развој и лице со други пречки во развојот, кое заради степенот на попреченоста не може да се стекнува со образование, како и лице кое по развојниот период стекнало телесна попреченост, поради која е неспособно за работа;

- самохрана жена за време на бременоста еден месец пред породувањето и самохран родител до три години возраст на детето;

- дете до навршени 15 години живот или до 26 години живот, ако е на редовно школување и

- жена и маж постари од 65 години.

Неспособноста за работа во смисла на став 1 алинеја 1 од овој член ја утврдува стручен орган кој врши оценка на специфичните потреби на лицата со пречки во интелектуалниот или физичкиот развој до 26-годишна возраст, под услови и на начин утврдени со посебни прописи, односно стручен орган за оценка на работната способност на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија за лица постари од 26 години.

Член 30

За социјално необезбедено лице, во смисла на овој закон, се смета лице кое нема приходи или чии приходи по сите основи, како приход на целото семејство, се помали од постојаната парична помош утврдена со овој закон.

Како приход во смисла на став 1 на овој член, не се смета паричен надоместок за помош и нега од друго лице, детски додаток и посебен додаток остварен врз основа на други прописи.

Член 31

Постојана парична помош се обезбедува во вид на основна парична помош на носителот на правото и додаток на другите членови на семејството неспособни за работа (соуживатели на помошта).

Член 32

Постојаната парична помош, од член 31 став 1 на овој закон се утврдува од просечната месечна нето плата по работник во Република Македонија остварена во претходната година (во натамошниот текст: основица) и изнесува за:

- основната парична помош (носител - семејец) 20% ;

- носител со еден соуживател на правото 28% и

- носител со двајца и повеќе соуживатели на правото 40%.

Просечната плата по работник од став 1 на овој член ја утврдува и објавува Државниот завод за статистика.

Постојаната парична помош се исплатува во месечен износ.

Член 33

Самохрана бремена жена и самохраниот родител од членот 29 на овој закон остваруваат право на постојана парична помош заклучно до првите три деца по ред на раѓање.

Член 34

Право на постојана парична помош, може да оствари и лице кое склучило договор за доживотно издржување со центарот за социјална работа.

По исклучок од член 32 на овој закон висината на постојаната парична помош од став 1 на овој член ја утврдува центарот за социјална работа и корисникот во зависност од вредноста на имотот што е предмет на договорот за доживотно издржување, а по претходна согласност од органот на државната управа надлежен за работите од областа на социјалната заштита (во натамошниот текст: Министерството).

Центарот за социјална работа може да основа фондација со цел имотот стекнат по основа на склучен договор за доживотно издржување или друга основа, да се користи за остварување на социјална заштита на граѓаните во општината и во Градот Скопје, за чие подрачје е надлежен центарот за социјална работа.

Управниот одбор на фондацијата од ставот 3 на овој член го сочинуваат три члена од кои два претставника од центарот за социјална работа и еден претставник именуван од советот на општината и Советот на Градот Скопје на чие подрачје е седиштето на центарот за социјална работа.

Дете без родители и без родителска грижа кое не се штити врз основа на правото на сместување и кое нема приходи по основа на имот и имотни права и не остварува средства по основа на други прописи, има право на постојана парична помош во висина на основната парична помош до полнолетството.

Член 35

По исклучок на член 30 од овој закон, право на постојана парична помош има и полнолетно лице неспособно за работа, социјално необезбедено и живее со членовите на семејството кое според прописите се должни да го издржуваат, а чии приходи по член на семејството се пониски од 25% од просечната плата утврдена во став 1 на член 32 од овој закон.

Член 36

Правото на постојана парична помош мирува само за лицето, и тоа:

- за времето додека лицето се наоѓа на издржување казна затвор;
- за времето додека лицето се наоѓа во странство подолго од 30 дена, но не подолго од една година.

Социјална парична помош на лице способно за работа и социјално необезбедено

Член 37

Лицата способни за работа и социјално необезбедени, кои според други прописи не можат да обезбедат средства за егзистенција, имаат право на социјална парична помош.

Поблиските услови, висината, критериумите и начинот на остварување на правото од став 1 на овој член со акт ги утврдува Владата.

Паричен надоместок за помош и нега

Член 38

Право на паричен надоместок за помош и нега од друго лице има лице над 26-годишна возраст, со тешки и најтешки пречки во интелектуалниот развој, лице со потешка и најтешка телесна попреченост, потполно слепо лице, како и лице со трајни промени во здравствената состојба, на кое му е неопходна помош и нега од друго лице поради тоа што не може само да ги задоволува основните животни потреби, доколку ова право не може да го оствари врз основа на други прописи.

Висината на паричниот надоместок за помош и нега од друго лице се утврдува во зависност од обемот на потребата за помош и нега од друго лице и просечниот месечен приход на семејството на подносителот на барањето остварен во претходните три месеци пред поднесување на барањето.

Член 39

Потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем има лице со тешки и најтешки пречки во интелектуалниот развој, лице со потешка и најтешка телесна попреченост, потполно слепо лице, како и лице со трајни промени во здравствената состојба, поради што не може само да ги задоволува основните животни потреби, не може ниту со помош на ортопедски помагала самостојно да се движи во станот или надвор од станот, самостојно да се храни, облекува, да ја одржува личната хигиена, ниту да ги врши основните физиолошки потреби.

Потреба од помош и нега од друго лице во помал обем има лице кое поради трајни промени во здравствената состојба не може без помош од друго лице во потполност да ги задоволува основните животни потреби.

Потреба од помош и нега од друго лице од ставовите 1 и 2 од овој член, има и лице кое поради привремени промени во здравствената состојба не може да ги задоволи основните животни потреби.

Член 40

За лицата од член 39 став 1 на овој закон, висината на паричниот надоместок за помош и нега од друго лице изнесува 26% од основицата утврдена во член 32 став 1 од овој закон.

За лицата од член 39 став 2 од овој закон, висината на паричниот надоместок за помош и нега од друго лице изнесува 23% од основицата утврдена во член 32 став 1 од овој закон.

Член 41

Висината на паричниот надоместок за помош и нега од друго лице утврдена во член 40 ставови 1 и 2 на овој закон во зависност од остварениот просечен месечен приход на семејството изнесува:

- а) за лице кое живее во едночлено и двочлено семејство:
- 100%, доколку приходите изнесуваат над 50% до 100% од основицата утврдена во член 32 став 1 на овој закон,
 - 120%, доколку приходите изнесуваат до 50% од основицата утврдена во член 32 став 1 на овој закон,
 - 50%, доколку приходите изнесуваат над 100% до 150% од основицата утврдена во член 32 став 1 на овој закон и
 - 5%, доколку приходите изнесуваат над 150% од основицата утврдена во член 32 став 1 на овој закон;
- б) за лице кое живее во тричлено семејство:
- 100%, доколку приходите изнесуваат до 100% од основицата утврдена во член 32 став 1 на овој закон,
 - 70%, доколку приходите изнесуваат над 100% до 150% од основицата утврдена во член 32 став 1 на овој закон и

- 5%, доколку приходите изнесуваат над 150% од основицата утврдена во член 32 став 1 на овој закон и

в) за лице кое живее во четиричлено и повеќечлено семејство:

- 100%, доколку приходите изнесуваат до 150% од основицата утврдена во член 32 став 1 на овој закон,

- 70%, доколку приходите изнесуваат над 150% до 200% од основицата утврдена во член 32 став 1 на овој закон и

- 5%, доколку приходите изнесуваат над 200% од основицата утврдена во член 32 став 1 на овој закон.

Висината на паричниот надоместок за помош и нега од друго лице утврдена во став 1 од овој член не се однесува на лицата со тешки и најтешки пречки во интелектуалниот развој, лицата со потешка и најтешка телесна попреченост и потполно слепите лица.

Член 42

Приходи врз основа на кои се утврдува висината на износот на паричниот надоместок за помош и нега од друго лице, се сметаат приходите остварени по сите основи како приход на целото семејство.

Како приход во смисла на став 1 од овој член, не се сметаат постојаната парична помош, паричниот надоместок за помош и нега од друго лице, детскиот додаток и посебниот додаток, остварени врз основа на други прописи.

Член 43

Правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице мирува за време додека лицето е згрижено подолго од 30 дена во здравствена или друга установа со решение на надлежниот центар за социјална работа.

Член 44

Наод, оценка и мислење за потребата од помош и нега од друго лице дава стручна комисија која може да биде при јавна установа која во рамките на својата дејност третира проблеми од областа на психофизичкиот развој на лица со одреден вид на попреченост, односно формирана како посебна организациона единица при центар за социјална работа или во друго правно лице.

Министерот со решение го определува правното лице од ставот 1 на овој член при кое стручната комисија го дава наодот, оцената и мислењето за потребата од помош и нега од друго лице за корисниците од членот 38 на овој закон.

По исклучок од став 1 на овој член, право на паричен надоместок за помош и нега од друго лице има лице над 26 години возраст со тешки и најтешки пречки во интелектуалниот развој, лице со потешка и најтешка телесна попреченост, како и потполно слепо лице чиј вид и степен на попреченост се утврдени со решение на центарот за социјална работа.

Центарот за социјална работа задолжително врши непосреден увид заради утврдување на фактичката состојба.

Министерот со акт го пропишува начинот на остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, потребната документација која се приложува кон барањето за остварување на ова право, поблиску ги определува условите за остварување на ова право, составот и начинот на работата на стручната комисија од став 1 на овој член, начинот на водење евиденција за издадените наоди и содржината на образецот за давање на наод, оценка и мислење за утврдување на потребата за помош и нега од друго лице.

Здравствена заштита

Член 45

Право на здравствена заштита имаат корисниците на постојана парична помош, лицата сместени во згрижувачко семејство и во установа за социјална заштита, корисници на паричен надоместок за помош и нега и парична помош на лице кое до 18 години возраст имало статус на дете без родители и родителска грижа, ако не можат да се осигураат по друга основа.

Надоместок на плата за скратено работно време поради нега на телесно или интелектуално попречено дете

Член 46

Правото на надоместок на плата за скратено работно време поради нега на потешко телесно или интелектуално попречено дете утврдено со Законот за работните односи, се остварува во центарот за социјална работа.

Висината на надоместокот на плата од став 1 на овој член изнесува 30% од просечната плата утврдена во став 1 на членот 32 од овој закон.

Придонесите и другите обврски ќе се пресметуваат и наплатуваат во висина од 50% од основицата според член 180 став 6 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Министерот ќе го определи начинот на остварувањето на правото од став 1 на овој член.

Еднократна парична помош и помош во натура

Член 47

Еднократна парична помош или помош во натура се доделува на лице или семејство, кои се нашле во положба на социјален ризик, заради претрпена природна непогода или епидемија, подолго лекување во здравствена установа, или друга социјална криза.

Под помош во натура, во смисла на овој закон, се подразбира обезбедување на облека, исхрана и други средства неопходни за минимална егзистенција на граѓанинот и семејството.

Износот на еднократната парична помош може да изнесува најмногу до висина на две просечни месечни нето плати по работник во Република Македонија остварени во последните три месеци.

Износот на еднократната парична помош со акт го определува министерот.

Еднократната парична помош се остварува во центарот за социјална работа, а во итни и неодложни случаи министерот може да ја додели еднократната парична помош.

Против решението на министерот од ставот 5 на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата за решавање на управни работи во втор степен од областа на трудот, социјалната политика и здравството (во натамошниот текст: Комисијата на Владата).

Правото од став 1 на овој член по исклучок во несреќни случаи, акутна болест која бара болничко лекување и слично може да го користат и државјани на Република Македонија кои немаат постојано живеалиште, како и странци кои немаат постојан престој на живеење во Република Македонија.

Член 48

Правото на домување, се обезбедува на социјално загрозени лица - станбено необезбедени.

Социјално загрозени лица во смисла на став 1 на овој член се:

- корисници на постојана парична помош и
- лице без родители или родителска грижа, до 18-годишна возраст односно и по престанување на старателството, а најмногу до 26-годишна возраст.

Критериумите и начинот на остварување на правото на домување за лицата од став 2 алинеја 1 на овој член со акт ги определува советот на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје, а за лицата од став 2 алинеја 2 на овој член со акт ги определува министерот.

Средствата за остварување на правото за домување се обезбедуваат од буџет, донации, фондации, кредити и друго.

Парична помош на лице кое до 18 години возраст имало статус на дете без родители и родителска грижа

Член 49

Право на парична помош на лице кое до 18 години возраст имало статус на дете без родители и родителска грижа има лице кое нема приходи по ни една основа, до наполнување на 26 години возраст.

Член 50

Висината на паричната помош на лицето од член 49 од овој закон изнесува 25% од основицата утврдена во член 32 став 1 од овој закон.

Висината на паричната помош на лицето од член 49 од овој закон, кое се наоѓа на редовно школување, изнесува 35% од основицата утврдена во член 32 став 1 од овој закон.

III. УСТАНОВИ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

1. Основање и престанок на установите за социјална заштита

Член 51

За остварување на системот на социјалната заштита се основаат јавни и приватни установи за социјална заштита.

Член 52

Јавна установа за социјална заштита (во натамошниот текст: јавна установа) основа Владата, во согласност со мрежата на јавни установи.

Член 53

Приватна установа за социјална заштита (во натамошниот текст: приватна установа) може да основа домашно и странско правно или физичко лице, врз основа на одобрение, во согласност со овој закон.

Домашно и странско правно или физичко лице не може да биде основач ниту соосновач на центар за социјална работа и воспитна установа за сместување на деца и младинци со воспитно социјални проблеми и со нарушено поведение.

Член 54

Општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје можат да основаат јавна установа за вонинституционална и институционална заштита врз основа на одобрение согласно со овој закон, освен центар за социјална работа и јавна воспитна установа за сместување на деца и младинци со нарушено поведение.

Советот на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје може да донесе одлука за основање на установа од ставот 1 на овој член по претходно мислење од Министерството.

Член 55

Јавната установа, може да се основа и да отпочне со работа, ако е обезбеден простор, опрема, стручни кадри и средства потребни за работа во зависност од видот на дејноста.

Министерот ги пропишува нормативите и стандардите за простор, опрема и стручни кадри потребни за основање и започнување со работа на установа за социјална заштита.

Условите предвидени во став 1 на овој член се однесуваат и за установи за социјална заштита што ги основаат општините, Градот Скопје и општините во градот Скопје и за приватните установи.

Установата за социјална заштита може да отпочне со работа откако министерот со решение ќе утврди дека се исполнети условите за почеток со работа од став 1 на овој член.

Решението од ставот 4 на овој член се донесува по претходно мислење на тричлена Комисија, формирана од министерот.

Комисијата од ставот 5 на овој член врши непосреден увид со цел да утврди дали се исполнети условите од ставот 1 на овој член, врз основа на што изготвува мислење.

Против решението од став 4 на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата.

Член 56

Одобрението од член 53 став 1 и член 54 на овој закон го издава Владата по претходно мислење од Министерството.

Кон барањето за добивање одобрение за основање на установа се поднесува елаборат за потребите на граѓаните за определен вид социјална заштита, просторните услови, опременоста, кадрите и начинот на обезбедување на средствата.

Барањето со пропишаната документација од ставот 2 на овој член се доставува до Министерството.

Со одобрението од став 1 на овој член се утврдува видот на социјална заштита, потребната опрема, простор, средства и кадри, согласно со стандардите и нормативите, почеток на работа и слично.

Член 57

Установа за социјална заштита се основа со акт за основање.

Со актот за основање на установата за социјална заштита се утврдува:

1. назив, односно името на основачот;

2. назив, односно име на фирмата на установата и нејзиното седиште;
3. дејноста на установата за социјална заштита;
4. средствата за основање и почеток со работа на установата за социјална заштита и начинот на обезбедувањето на средствата;
5. права и обврски на основачот во поглед на вршењето на дејноста, односно вршењето на работите за кои се основа установата;
6. одговорностите на установата за обврските во правниот промет;
7. вршител на должноста директор;
8. рок за донесување на статутот и
9. други прашања.

Член 58

Установата за социјална заштита стекнува својство на правно лице од денот на уписот во централниот регистар на Република Македонија.

Министерството води евиденција на установите за социјална заштита.

Начинот на водење на евиденцијата од став 2 на овој член го утврдува министерот.

Член 59

Установата за социјална заштита не може да ја прошири или да ја промени дејноста за која е основана, без согласност на основачот, а приватната установа и јавната установа основана од општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје - и без одобрение на Владата.

Член 60

Установата за социјална заштита престанува ако:

- со правосилна одлука се утврди ништавност на уписот на установата за социјална заштита во централниот регистар на Република Македонија;

- е изречна мерка за забрана за вршење на дејноста, заради неисполнување на условите за вршење на дејноста;

- основачот донесе акт за престанување на установата за социјална заштита, ако престанала потребата, односно условите за вршење на дејноста за која установата за социјална заштита била основана;

- се спои со друга установа за социјална заштита или подели на две или повеќе установи и

- се исполнети други услови за престанок на установата за социјална заштита предвидени со закон или актот за основање.

Член 61

Приватната установа е должна најмалку шест месеци пред престанокот со работа да го извести Министерството, центарот за социјална работа и корисниците, односно нивните законски застапници.

Член 62

Владата може да го одземе одобрението, ако основачот основа установа за социјална заштита спротивно на актот за одобрение од член 56 став 4 на овој закон и ако се утврди дека приватната установа и јавната установа, основана од општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје, повеќе не ги исполнува условите од член 55 на овој закон или не ги спроведува одредбите на овој закон и другите акти донесени врз основа на овој закон.

Со денот на донесување на актот за одземање на одобрението, приватната установа и јавната установа, основана од општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје, престанува со работа.

Врз основа на актот за одземање на одобрението, установата од став 2 на овој член се брише од Централниот регистар на Република Македонија.

2. Организација на установите за социјална заштита

Член 63

Со статутот на установата за социјална заштита се уредува нејзината организација, управувањето и раководењето, општите акти и постапката за нивно донесување и други работи од значење за работата на установата за социјална заштита.

Во установата за социјална заштита за вршење на одделни дејности или дел на дејности или за вршење на дејности на определено подрачје можат да се основаат организациони единици со права и обврски утврдени во статутот на установата за социјална заштита.

Со статутот на установата за социјална заштита на организационите единици од став 2 на овој член, може да им се утврдат одделни овластувања во правниот промет, без својство на правно лице, кои ги вршат во име и за сметка на установата за социјална заштита.

На статутот на јавна установа основана од Владата согласност дава министерот.

На статутот на јавна установа основана од надлежен орган на општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје и на приватни установи согласност дава основачот.

3. Управување и раководење со установа за социјална заштита

Орган на управување

Член 64

Орган на управување во јавната установа и во јавната установа основана од општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје е управниот одбор.

Управниот одбор го сочинуваат петмина членови именувани од основачот од кои двајца членови се од редот на стручните работници во установата за социјална заштита.

Управниот одбор на центарот за социјална работа го сочинуваат пет члена именувани од основачот, од кои еден член предложен од советот на општината на чие подрачје е седиштето на центарот за социјална работа, еден член од редот на стручните работници во центарот за социјална работа и три претставника на основачот.

Претставникот во Управниот одбор на центарот за социјална работа кој дава социјална заштита на подрачјето на Градот Скопје го предлага Советот на Градот Скопје.

Членовите на управниот одбор се избираат со мандат во траење од четири години.

Управниот одбор го свикнува и со неговата работа раководи претседателот на управниот одбор, кој го избираат членовите на управниот одбор од своите редови.

Управниот одбор своите одлуки ги донесува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

Во работата на управниот одбор учествува директорот на установата за социјална заштита, без право на одлучување.

Член 65

Управниот одбор на јавната установа и на јавната установа основана од општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје:

- донесува статут;
- донесува акт за организација на установата и систематизација на работните места во согласност со министерот;
- донесува годишна програма за работа, го следи нејзиното извршување;
- усвојува извештај за работа;
- утврдува финансиски план и ја усвојува годишната сметка;
- предлага на основачот измена или проширување на дејноста;
- распишува јавен конкурс за именување на директор и е должен да го распише јавниот конкурс најмалку три месеци пред истекот на мандатот на директорот и
- врши и други работи утврдени со овој закон и статутот на установата за социјална заштита.

Член 66

Управувањето во приватните установи го уредува основачот.

Орган на раководење

Член 67

Со јавната установа за социјална заштита раководи директорот.

За директор на јавна установа за социјална заштита може да биде именувано лице кое покрај општите услови утврдени со закон има високо образование утврдено со статутот на установата во зависност од природата на дејноста на јавната установа и да има четири години работно искуство по дипломирањето.

Директорот на јавната установа го именува и разрешува министерот.

Директорот се именува врз основа на јавен конкурс.

Мандатот на директорот на установата трае четири години, со можност повторно да биде именуван.

Директорот на јавната установа основана од општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје, го избира и разрешува градоначалникот на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 68

Ако навреме не се именува директор во јавната установа, министерот именува вршител на должноста директор најмногу за една година, а за јавната установа основана од општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје - градоначалникот на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 69

Директорот на јавната установа и јавната установа основана од општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје, ја организира работата и раководи со установата, ја застапува и ја претставува установата и е одговорен за законитоста во работењето.

Директорот непосредно раководи со стручната работа и се грижи за нејзиното унапредување.

Во зависност од природата и сложеноста на работата, директорот може да назначи раководители на оддели, кои за својата работа одговараат пред него.

Директорот поднесува извештај за работата и за материјално-финансиското работење до управниот одбор и до министерот, односно до градоначалникот на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Директорот донесува одлука за избор на работник, врши распоредување на работниците, одлучува за годишни одмори и платени и неплатени отсуства за работниците, донесува решение за престанок на работен однос и покренува одговорност за материјална штета.

Член 70

Директорот на јавната установа и на јавната установа основана од општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје, може да биде разрешен пред истекот на времето за кое бил именуван:

- на негово барање;
- ако настане некоја од причините, поради кои според прописите за работните односи престанува работниот однос по сила на законот;
- ако не постапува според прописите и општите акти на установата или неоправдано не ги спроведува одлуките на управниот одбор или постапува во спротивност со нив и
- ако со својата несовесна и незаконска работа и предизвика на јавната установа значителна штета, или ако ги занемарува или намерно не ги извршува своите обврски и поради тоа настанат или би можеле да настанат тешки нарушувања во извршувањето на дејноста на јавната установа.

Член 71

Раководењето во приватна установа го уредува основачот.

IV. ВИДОВИ И ДЕЈНОСТ НА УСТАНОВИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

1. Кадри во установите за социјална заштита

Член 72

Стручните работи во установата за социјална заштита, во зависност од видот на работата, ги вршат стручните работници со високо образование: дипломиран социјален работник, психолог, андрагог, педагог, правник, економист, лекар, дефектолог, специјален педагог за превенција и ресоцијализација и социолог; вишо образование: социјален, здравствен работник и други работници зависно од потребата на дејноста; средно образование: здравствен работник како и други работници за извршување на други работи во зависност од видот и обемот на услугите, доколку со овој закон поинаку не е утврдено.

Член 73

Одредени работи во социјалната заштита, по исклучиво овластување на директорот на установата за социјална заштита, без надоместок можат да ги вршат волонтери, кои се квалификувани за тој вид на работа или поминале низ обука за вршење на таа работа.

Волонтерот не може да решава за правата од социјална заштита.

Работите кои можат да се вршат со волонтерска работа, начинот на нивното вршење, покривање на реалните трошоци, како и потребните квалификации или обука ги утврдува со акт установата за социјална заштита.

2. Работно време во установите за социјална заштита

Член 74

Распоредот, почетокот и завршувањето на работното време во јавната установа, зависно од видот и обемот на социјалната заштита и услугите од социјална заштита, го утврдува со акт министерот.

3. Евиденција во установите за социјална заштита

Член 75

Установата за социјална заштита води евиденција за корисниците на правата од социјална заштита и документација за стручната работа.

Министерот го пропишува начинот на водење на евиденцијата и документацијата од став 1 на овој член и поблиску ги определува корисниците на социјална заштита.

Член 76

Установата за социјална заштита која врши сместување на корисници на социјална заштита за својата работа поднесува тримесечен извештај до Министерството.

4. Видови на установи за социјална превенција и вонинституционална заштита

Центар за социјална работа

Член 77

Центар за социјална работа (во натамошниот текст: центар) се основа како јавна установа за социјална заштита со јавни овластувања заради вршење на работи од социјална заштита.

Центар може да се основа, ако се исполнети општите услови за основање на јавна установа за социјална заштита од член 55 на овој закон и задолжително ги има најмалку следниве основни образовни профили: социјален работник, психолог, педагог, или специјален педагог за превенција и ресоцијализација и дипломиран правник.

Лицата со образовен профил од став 2 на овој член, треба да имаат најмалку високо образование.

Центарот може да се основа за подрачјето на една или повеќе општини.

Член 78

Од делокругот на јавните овластувања центарот ги врши следниве работи:

- решава за правата од социјална заштита, утврдени со овој закон;
- решава за работите утврдени со семејно-правните прописи;

- решава за правата утврдени со Законот за заштита на децата, и тоа: детски додаток, посебен додаток и помош за опрема на новороденче;
- постапува по работите утврдени со кривично-правните прописи и
- врши и други работи утврдени со закон.

Член 79

При спроведувањето на социјалната заштита и стручната работа, центарот:

- открива, следи и проучува социјални појави и проблеми;
- применува и спроведува соодветни облици на социјална заштита и непосредно помага граѓанин, семејство или група на население;
- поттикнува и презема превентивни дејствија од член 13 на овој закон во спречување и отстранување на причините за настанување на положба од социјален ризик;
- развива и спроведува вонинституционални облици на социјална заштита;
- применува и спроведува програми и други општи акти од областа на социјалната заштита, донесени и финансирани од општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје;
- поттикнува, организира и координира волонтерски активности на граѓани, нивни здруженија, хуманитарни организации, организации во спроведување на програми за социјална заштита на подрачјето на општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје;
- изготвува планови и програми за социјална заштита;
- води евиденција и прибира документација за корисниците на социјалната и семејно правната заштита за применетите облици на социјална заштита и за тоа поднесува извештај до Министерството и
- врши и други работи утврдени со закон.

Член 80

Во остварувањето на функциите утврдени со овој закон и со другите прописи центарот работи со граѓанин (дете, адолесцент, возрасно лице) семејство и група на население.

Работејќи со граѓанинот и семејството, центарот помага во разрешувањето на животните тешкотии и проблеми во индивидуалното живеење, партнерските односи, предбрачните и брачните односи, односите родители и деца, укажува помош на семејството во остварувањето на неговата заштитна, воспитна и репродуктивна функција, поттикнува сакано и одговорно родителство и планирање на семејството, дава други советодавни и советувајќи услуги за прашања од значење за развојот и социјализацијата на личноста и остварувањето и унапредувањето на односите во семејството.

Центарот ја остварува работата со групите на население во функција на граѓанинот и семејството.

Член 81

Функциите утврдени во овој закон и други прописи центарот ги врши со формите на стручна, советодавна, советувајќи и терапевска интердисциплинарна тимска работа.

Член 82

Постапката за миреење на брачните другари ја спроведува центарот, кој е месно надлежен на подрачјето на општината, за која е месно надлежен судот пред кој се води постапката за развод на бракот по истиот предмет.

Член 83

Во постапката за мирeње, брачните другари се покануваат да присуствуваат лично, при што е исклучена јавноста и присуството на полномошник.

Член 84

Центарот е должен без одлагање да достави до судот писмен извештај за исходот на постапката за мирeње.

Сместување во згрижувачко семејство

Член 85

Центарот при изборот на згрижувачкото семејство се раководи од возраста, степенот на образованието, здравствените и моралните подобности, материјалните и станбените услови на семејството и можностите на семејството за згрижување лице во согласност со одредбите на овој закон.

Згрижувачкото семејство од ставот 1 на овој член има право на надоместок на трошоците за сместување и надоместок за згрижување на сместеното лице.

Сместување лице во згрижувачко семејство се врши врз основа на склучен договор меѓу центарот и еден член на згрижувачкото семејство.

Со договорот од ставот 3 на овој член се уредуваат особено:

- начинот и условите за сместување и престанок на сместувањето на лице во семејството;
- видот и обемот на социјалната заштита која му се обезбедува на лицето што се сместува во згрижувачкото семејство;
- висината на надоместокот за сместеното лице, која ги опфаќа трошоците на сместување и надоместок за згрижување;
- времетраењето на договорот, со можност на негово продолжување;
- услови за раскинување на договорот;
- отказниот рок за раскинување на договорот, кој за згрижувачкото семејство не може да биде пократок од три месеци;
- случаите при кои престанува да важи договорот и
- други права, обврски и одговорности.

Центарот може еднострано да го раскине договорот и пред истекот на рокот утврден во договорот, секогаш кога тоа го бараат интересите на лицето кое се сместува во згрижувачкото семејство.

Член 86

Центарот го следи и координира сместувањето и згрижувањето на лицето во згрижувачкото семејство.

Згрижувачкото семејство е должно да постапува по дадените насоки од центарот за згрижување на сместеното лице и навреме да го известува центарот за сите промени и потреби на згриженото лице.

Член 87

Центарот може да смести во едно згрижувачко семејство најмногу пет лица, имајќи ги предвид условите и можностите за сместување на семејството.

Министерот поблиску ги утврдува критериумите за избор на згрижувачко семејство, видот и бројот на корисниците кои можат да се сместат во едно згрижувачко семејство, видот и обемот на услугите од социјална заштита што му се обезбедуваат на сместеното лице, висината на надоместокот на трошоците за сместување и на надоместокот за згрижување.

При утврдувањето на висината на надоместокот на трошоците за сместување и надоместокот за згрижување се земаат предвид особено потребите на сместеното лице.

Дневен центар и клубови за стари и возрасни лица

Член 88

Дневниот центар и клубот за стари и возрасни лица вршат услуги од социјална заштита во вид на дневен престој, исхрана, лична хигиена, како и организирање на работни, културни, забавни и други активности.

Установата од став 1 на овој член може одделни услуги од својата дејност да ги врши во домот на корисникот.

Дневен центар за улични деца - деца на улица

Член 89

Дневниот центар за улични деца - деца на улица на овие деца и на членовите на нивните семејства им обезбедува воспитно-едукативни услуги, советуваљшна работа, културно-забавни и рекреативни активности.

Дневен центар за лица кои употребуваат, односно злоупотребуваат дроги и други психотропни супстанции

Член 90

Дневниот центар за лица кои употребуваат, односно злоупотребуваат дроги и други психотропни супстанции на овие лица и на членовите на нивните семејства им обезбедува советодавни услуги, услуги на информирање, советување и едукација, работно ангажирање, културно-забавни и рекреативни активности.

Дневен центар за лица кои злоупотребуваат алкохол или се лекуваат од алкохол

Член 91

Дневниот центар за лица кои злоупотребуваат алкохол или се лекуваат од зависност од алкохол на овие лица и на членовите на нивните семејства им обезбедува услуги преку советување, едукација, работно ангажирање и културно-забавни активности.

Центар за лица бездомници

Член 92

Центарот за лица бездомници обезбедува дневно и привремено прифаќање и згрижување на овие лица преку давање советодавни услуги, услуги во врска со исхрана, дневен престој, одржување на хигиена и културно-забавни активности.

Центар за лица - жртви на семејно насилство

Член 93

Центарот за лица - жртви на семејно насилство обезбедува дневно и привремено прифаќање и згрижување на овие лица, кое може да трае најмногу шест месеци со можност за продолжување за уште шест месеци, давање советодавни услуги, услуги во врска со исхрана, дневен престој, згрижување, одржување на хигиена и културно-забавни активности.

Дневен центар за лица со интелектуална или телесна попреченост

Член 94

Дневниот центар за лица со интелектуална попреченост, односно на лицата со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој и на лицата со потешки пречки во телесниот развој им обезбедува дневно згрижување, работно-производна активност, работна терапија и други активности на овие лица, заради нивно вклучување во секојдневниот живот и може да врши оспособување за работно-производна активност.

Член 95

Дневниот центар од членовите 89, 90, 91, 92, 93 и 94 на овој закон може да се основа како јавна или приватна установа за социјална заштита, а може да се основа и како организационен дел на установа за социјална заштита или на друго правно лице.

Центар за давање помош во домашни услови

Член 96

Центарот за давање помош во домашни услови, обезбедува на изнемоштени стари и други возрасни лица услуги во вид на исхрана, лична хигиена, хигиена на станот и други работи во домот на корисникот.

5. Видови на установи за институционална заштита

Член 97

Институционалната заштита ја вршат:

- а) установа за сместување на деца и младинци без родители и родителска грижа;
- б) установа за сместување на деца и младинци со воспитно-социјални проблеми и со нарушено поведење;
- в) установа за сместување на деца и младинци со пречки во интелектуалниот развој;
- г) установа за сместување на деца и младинци со пречки во телесниот развој и
- д) установа за сместување на стари и возрасни лица со телесна попреченост.

**а) Установа за сместување на деца и младинци
без родители и родителска грижа**

Член 98

Установа за сместување на деца и младинци без родители и родителска грижа, обезбедува згрижување (домување, исхрана, облекување, нега и грижа) на децата до обезбедувањето на услови за нивно враќање во семејството, односно до оспособување за самостоен живот и работа, а најдолго до шест месеци по завршувањето на средното образование, ако не постојат можности згрижувањето да се обезбеди на друг начин.

Установата од став 1 на овој член е должна на децата и младинците да им обезбеди посетување на основно и средно образование во соодветната установа, организирање стручна помош за успешно совладување на воспитно-образовните програми, да организира различни облици на работа и живот, како и да се грижи за нивното здравје.

Згрижувањето на децата и младинците од став 1 на овој член се врши во установи за доенчиња и мали деца до тригодишна возраст и установи за деца и младинци над тригодишна возраст.

Член 99

Во установата за сместување на деца без родители и родителска грижа до тригодишна возраст може да се организира привремено сместување и престој на самохрана невработена бремена жена еден месец пред породувањето и самохран родител до тримесечна возраст на детето.

Самохран невработен родител под условите утврдени во став 1 на овој член може да се смести и во згрижувачко семејство.

**б. Установа за сместување на деца и младинци со воспитно социјални проблеми
и со нарушено поведење**

Член 100

Установата за сместување на деца и младинци со воспитно социјални проблеми, на возраст од 7 до 18 години или до завршување на средно училиште, врши прифаќање и краткотрајно згрижување на малолетни лица, опсервација и дијагностика на малолетни лица, продолжено сместување, воспитување, образование и корективен третман на малолетно лице во зависност од нивните потреби во траење до три години.

Установата од став 1 на овој член обезбедува основно и средно образование на децата и младинците во соодветните установи за образование.

Член 101

Установата за малолетни лица со нарушено поведење, на возраст од 10 до 18 години, врши згрижување, воспитание и основно образование на малолетни лица, а средното образование на малолетниците го обезбедува во соодветни установи за образование.

Установата од став 1 на овој член извршува воспитна мерка упатување во воспитна установа, во согласност со прописите за извршување на санкциите и упатување во соодветна установа, поради нарушување во поведението согласно со Законот за семејството.

Член 102

Установите за деца и младинци од членовите 100 и 101 на овој закон, должни се да обезбедат за малолетните лица соодветни услови за сместување, исхрана, планирано и организирано спроведување на содржини, мерки и активности во процесот на нивното воспитание и образование, слободни активности и културно-забавен живот, како и да се грижат за животот и здравјето на децата и младинците сместени во установите.

в. Установа за сместување на деца и младинци со пречки во интелектуалниот развој

Член 103

Установата за сместување на деца и младинци со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој, обезбедува опсервација, рехабилитационо-корекционен третман, воспитание, оспособување за работно-производна активност, сместување и здравствена заштита.

Установата од став 1 на овој член организира културно-забавни, спортски и други активности во зависност од потребите и психофизичките способности и можности на лицата со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој.

Установата од став 1 на овој член за возрасните лица со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој може да организира дневен и полудневен престој, згрижување и работно-производна активност и работна терапија.

Член 104

Установата за сместување на деца и младинци и возрасни лица со најтешки пречки во интелектуалниот развој е установа која обезбедува: сместување, згрижување, рехабилитација и здравствена заштита.

Установата од став 1 на овој член, ја обезбедува здравствената заштита на лицата со најтешки пречки во интелектуалниот развој согласно со прописите за здравствена заштита.

г. Установа за сместување на деца и младинци со пречки во телесниот развој

Член 105

Установата за сместување на деца и младинци со пречки во телесниот развој обезбедува згрижување (домување, исхрана, нега и грижа) до оспособување за самостоен живот и работа.

Установата од став 1 на овој член е должна на децата и младинците да им обезбеди основно и средно образование, да организира стручна помош за успешно совладување на воспитно-образовните програми, да организира различни облици на работа и живот, како и да се грижи за нивното здравје.

Установата може да организира и одделение за возрасни лица со телесна попреченост, доколку за тоа има можност.

д. Установи за сместување на стари и возрасни лица со телесна попреченост

Член 106

Установи за сместување на стари и возрасни лица со телесна попреченост се:

- а) установи за стари лица;
- б) установи за возрасни лица со телесна попреченост и
- в) установи за возрасни лица со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој.

Установа за стари лица

Член 107

Установа за стари лица обезбедува сместување, исхрана, помош и нега, здравствена заштита, културно-забавни, работни рекреативни активности, услуги на социјална работа и други услуги зависно од потребите, способностите и барањата на корисникот.

Покрај услугите утврдени во став 1 на овој член установата за стари лица може да организира и вонинституционални облици на заштита во вид на давање помош дома и дневен престој на пензионирани и стари лица.

Член 108

Установата од член 107 на овој закон обезбедува прифаќање и привремено сместување на возрасни и стари лица, кои заради разни околности се нашле надвор од местото на живеење, без средства за живот или се без постојано сместување, сè до нивното враќање во сопственото семејство или сместување во установа за социјална заштита.

Установа за возрасни лица со телесна попреченост

Член 109

Установа за возрасни лица со телесна попреченост, на лицата целосно и трајно неспособни за работа поради телесна попреченост, обезбедува сместување, здравствена заштита, рекреативни и културно-забавни активности, во согласност со нивните способности.

Установа за возрасни лица со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој

Член 110

Установата за возрасни лица со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој обезбедува сместување, здравствена заштита, работна и окупациона терапија, во согласност со нивните способности и здравствената состојба.

Установата од став 1 на овој член, може да организира дневен и полудневен престој, згрижување и работно-производна активност и работна терапија.

Член 111

Установата од член 107 на овој закон може да ги врши и работите од членовите 109 и 110 на овој закон.

6. Установа за проучување на социјалните појави и проблеми и унапредување на социјалните дејности

Член 112

Установата за проучување на социјалните појави и проблеми и унапредување на социјалните дејности, е истражувачко развојна установа која ги следи и проучува социјалните појави и проблеми во областа на социјалната заштита и социјалната работа, ја поттикнува и развива истражувачката дејност во областа на социјалната политика; предлага и спроведува мерки за унапредувањето на социјалната заштита и социјалната работа; организира и спроведува облици на едукација на стручните работници во областа на социјалната заштита; укажува стручна помош на установите за социјална заштита и на работниците во нив; донесува програми за воспитување и оспособување за работно-производна активност на лица со умерени и тешки пречки во интелектуалниот развој; дава стручно мислење при изготвување програми за развој на социјалната заштита; ги изготвува стандардите и нормативите за работа и кадрите на установите за социјална заштита; врши надзор над стручната работа на установите за социјална заштита и вработените во нив; врши статистичка обработка на податоците од евиденцијата што ја водат установите за социјална заштита; остварува стручно-научна соработка со поединци и институции во земјата и странство и спроведува издавачка дејност.

Установата од став 1 на овој член за својата работа поднесува годишен извештај до Министерството.

Установата од став 1 на овој член ја основа Владата како Завод за социјални дејности со статус на јавна установа.

Одредбите од овој закон кои се однесуваат на основањето, организирањето, управувањето, раководењето и престанокот на јавната установа се применуваат и на Заводот за социјалните дејности.

V. ВРШЕЊЕ РАБОТИ ОД ОБЛАСТА НА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА ОД ДРУГИ ПРАВНИ И ФИЗИЧКИ ЛИЦА

A. Здружение на граѓани

Член 113

Здружение на граѓани (во натамошниот текст: здружение) може да врши одредени работи од социјална заштита утврдени со овој закон, доколку е регистрирано за остварување на цели и задачи од областа на социјалната заштита.

Како цели и задачи од областа на социјалната заштита се сметаат:

- социјална превенција;
- развој и обезбедување на услуги од социјална заштита на лица, семејства и групи на граѓани изложени на социјален ризик;
- развој и унапредување на социјалната заштита и
- развој и унапредување на волонтерската работа во општината.

Член 114

Министерството води регистар на здруженијата од областа на социјалната заштита (во натамошниот текст: регистар) од членот 113 на овој закон.

Министерот ја пропишува формата, содржината и начинот на водење на регистарот од ставот 1 на овој член.

Здружението поднесува барање до Министерството за впишување во регистарот од ставот 1 на овој член и ги доставува следниве документи:

- решение за упис во регистарот на надлежниот суд;
- статут на здружението на граѓани;
- програма за работа и
- други документи утврдени со членот 115 од овој закон.

Член 115

Во регистарот се впишува здружението, кое покрај условите предвидени со Законот за здруженијата на граѓани и фондациите и членот 113 на овој закон, ги исполнува и следниве услови:

- да има активно работење во областа на социјалната заштита најмалку три години од денот на основањето;
- да има реализирано најмалку три проекти од областа на социјалната заштита;
- да има соодветен простор за работа и кадровски услови, согласно со овој закон;
- да има доказ за економски и финансиски бонитет и
- да има потврда од Управата за јавни приходи за платени даноци и други јавни давачки.

Член 116

Министерот формира Комисија за соработка со здруженија на граѓани, составена од три члена, која го разгледува барањето на здружението за упис во регистарот, врши увид заради утврдување на исполнување на пропишаните услови и изготвува мислење.

Министерот врз основа на мислењето на Комисијата од ставот 1 на овој член донесува решение за впишување на здружението во регистарот.

Против решението од ставот 2 на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата.

Конечното решение за впишување во регистарот се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Член 117

Здружението се брише од регистарот:

- на барање на здружението;
- во случај здружението да престане со работа;
- во случај здружението да не ги исполнува условите пропишани со овој закон и
- во случај да не ги користи или ги злоупотреби доделените финансиски средства од Министерството за вршење на одредени работи на социјална заштита, согласно со овој закон.

Министерот донесува решение за бришење на здружението од регистарот во случаите утврдени во ставот 1 на овој член.

Против решението од ставот 2 на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата.

Конечното решение од ставот 2 на овој член се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Член 118

Здружението од членот 115, на начин и под услови утврдени со овој закон може да ги врши следниве работи од социјална заштита, освен работите кои како јавно овластување со закон се доверени на центарот:

- домашна нега и помош на поединец и семејство;
- дневно и привремено прифаќање и згрижување на корисници на социјална заштита во дневен центар;
- едукација, советување и стручна подготовка за лица изложени на социјален ризик;
- советување и обука на волонтери;
- социјални услуги на лица, семејства и групи на население изложени на социјален ризик;
- истражување на социјални појави;
- социјална превенција;
- развој и унапредување на социјалната заштита и
- развој и унапредување на волонтерската работа во општината.

Член 119

Министерството учествува во обезбедувањето дел на средства за вршење на одредени работи од социјална заштита на здружението, на начин и под услови утврдени со овој закон.

Средствата од ставот 1 на овој член се доделуваат врз основа на објавен јавен конкурс.

Во јавниот конкурс се наведува видот на одредените работи од социјална заштита од членот 118 на овој закон за кои се доделуваат средствата, висината на средствата кои се доделуваат, потребните документи кои се поднесуваат, роковите за спроведување на постапката по јавниот конкурс и временскиот период во кој ќе се извршуваат работите од социјалната заштита.

Член 120

Постапката околу распишувањето и спроведувањето на јавниот конкурс од членот 119 ја врши Комисија за соработка со здруженијата.

Комисијата од ставот 1 на овој член ги разгледува пријавите по јавниот конкурс и во рок од 30 дена по истекот на рокот за поднесување на пријавите изготвува мислење до министерот.

Врз основа на мислењето на Комисијата од ставот 2 на овој член, министерот донесува решение за доделување на средства.

Против решението од ставот 3 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од приемот на решението до Комисијата на Владата.

Член 121

Министерот склучува договор со здружението со кој се уредуваат меѓусебните права, обврски и одговорности во реализацијата на доделените средства од членот 120 став 3 на овој закон.

Член 122

Министерството врши контрола над здружението во реализацијата на одредената работа од областа на социјалната заштита за која доделило средства.

Доколку се утврди дека здружението, добиените средства за реализација на работата од областа на социјалната заштита ги троши ненаменски или определената работа од социјална заштита не ја врши согласно со јавниот повик од членот 119 на овој закон или не започнало со реализацијата на одредената работа во предвидениот рок, Министерството го прекинува натамошното обезбедување на средства на здружението и покренува постапка за враќање на веќе доделените средства и надомест за штета.

Член 123

Министерот со акт го пропишува начинот и постапката за доделување на средства на здружението за вршење на одредени работи од областа на социјалната заштита.

Б. Физичко лице

Член 124

Физичко лице може самостојно да врши работи од социјална заштита како професионална дејност, кои се однесуваат на советувајќи работи, домашна нега и помош на поединец и семејство и сместување лице во згрижувачко семејство, доколку ги исполнува следниве услови:

- да има соодветно стручно образование;
- да не му е одземена или ограничена деловната способност;
- да не му е одземено вршењето на родителското право;
- да има здравствена способност за вршење на дејноста и
- да располага со соодветен простор и опрема за работа.

Член 125

Физичкото лице може да врши советувајќи работи утврдени со овој закон и Законот за семејството, освен работите кои како јавно овластување се доверени на центарот, доколку има високо образование од следниве образовни профили: социјален работник, психолог, педагог и правник и најмалку пет години работно искуство на исти или слични работи.

Советувалиште може да основаат едно или повеќе физички лица како соосновачи, кои ги исполнуваат условите од ставот 1 на овој член.

Член 126

Физичко лице може да врши работи на домашна нега и помош на поединец и семејство, доколку има најмалку средно образование, а за таа намена може да вработи до три лица.

Член 127

Физичко лице може да врши работи на сместување лице во згрижувачко семејство, доколку ги исполнува условите од членот 85 став 1 на овој закон и да има најмалку средно образование.

Член 128

Барањето за вршење на работите од членот 124 на овој закон се поднесува до Министерството.

Подносителот на барањето од ставот 1 на овој член поднесува и мислење за неговите можности и подобности за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност, издадено од месно надлежниот центар.

Министерот, откако ќе констатира дека се исполнети условите за работа, на подносителот на барањето со решение му издава дозвола за вршење на работите од членот 124 на овој закон.

Против решението од ставот 3 на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата.

Во случај на проширување или промена на дејноста на работата, се применуваат ставовите 1, 2, 3 и 4 од овој член.

Член 129

Врз основа на решението донесено од министерот, месно надлежниот центар склучува договор со физичкото лице кое самостојно врши работи од социјална заштита како професионална дејност, со кој поблиску се уредуваат начинот, видот и обемот на услугите кои им се обезбедуваат на корисниците на социјална заштита, упатени преку центарот.

Со договорот од ставот 1 на овој член се уредува начинот и висината на средствата за дадените услуги на корисниците, упатени со решение на центарот.

Член 130

Физичко лице кое самостојно врши советувајќи работи, работи на домашна нега и помош на поединец и семејство и сместување во згрижувачко семејство како професионална дејност, должно е за почетокот, видот и начинот на работата да го извести надлежниот центар на чие подрачје работи.

Лицето од ставот 1 на овој член во своето име под кое работи ги наведува податоците за личното име, адресата и видот на дејноста.

Член 131

Министерството води евиденција на физичките лица на кои им е издадена дозвола за самостојно вршење на професионална дејност од членот 124 на овој закон.

Содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот 1 на овој член со акт ги пропишува министерот.

Член 132

Физичкото лице кое самостојно врши работа од социјална заштита како професионална дејност должно е:

- да ги дава услугите на корисникот согласно со решението на центарот;
- во вршењето на работите од социјална заштита согласно со членот 124 од овој закон да применува методи на стручна работа, да ја почитува личноста на корисникот, неговото достоинство и неповредливоста на личниот и семејниот живот, како и да ја чува службената и професионалната тајна;
- да води евиденција на корисниците и дадените услуги и
- да доставува шестмесечен и годишен извештај за својата работа до Министерството.

Министерот ги пропишува содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот 1 алинеја 3 на овој член.

Член 133

Дозволата за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност престанува да важи:

- по барање на физичкото лице;
- ако престане да ги исполнува условите утврдени со закон и
- со решение на министерот.

Член 134

Министерот, на барање на физичкото лице, донесува решение за престанок на важењето на дозволата за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата.

Конечното решение од ставот 1 на овој член се доставува до надлежниот суд заради бришење од соодветниот регистар.

Член 135

Дозволата на физичкото лице за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност престанува да важи по сила на закон, ако:

- лицето почине;
- со правосилно решение на надлежен суд му е одземена или ограничена деловната способност;
- со правосилно решение на надлежен суд му е одземено вршењето на родителското право;
- со правосилна судска пресуда е осуден за кривично дело на казна затвор над шест месеци или му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност, како и за кривично дело сторено во вршење или во врска со вршење на дејноста и
- ја загуби општата здравствена состојба или посебната здравствена состојба за вршење на дејноста.

Министерот донесува решение за престанокот на важењето на дозволата на физичко лице за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност во случаите наведени во ставот 1 на овој член.

Против решението од ставот 2 на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата.

Конечното решение од ставот 2 на овој член се доставува до надлежниот суд заради бришење од соодветниот регистар.

Член 136

Министерот донесува решение за престанок на важењето на дозволата за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност, ако:

- физичкото лице во определениот рок не ги отстрани констатираните недостатоци во вршењето на работата, утврдени со надзорот над законитоста на работата и надзорот над стручната работа;
- физичкото лице на кое му е издадена дозволата за вршење на работи од социјалната заштита истите не ги извршува лично или ако користи работа на други лица спротивно на дозволата и
- физичкото лице на кое му е издадена дозволата престане со работа без одобрение на министерот.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата.

Конечното решение од ставот 1 на овој член се доставува до надлежниот суд заради бришење од соодветниот регистар.

Член 137

Физичкото лице кое самостојно врши работи од социјална заштита како професионална дејност може привремено да престане да ги врши работите поради болест, отслужување на воениот рок или други оправдани причини.

За привремениот престанок на вршењето на работите, лицето мора претходно навреме да го извести Министерството и центарот.

Член 138

Физичко лице кое самостојно врши работи од социјална заштита како професионална дејност од членот 124 согласно со одредбите на овој закон остварува приходи:

- од наплата на услуги од корисниците и
- врз основа на склучен договор со центарот.

VI. ПОСТАПКА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Член 139

По барањето за остварување на право од социјална заштита во прв степен решава центарот надлежен за подрачјето на кое подносителот на барањето има живеалиште.

По жалбата против решението на центарот решава министерот.

Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

Член 140

Постапката за остварување на право од социјална заштита се поведува по барање на граѓанинот, односно неговиот законски застапник, старател или по службена должност.

Центарот постапката по службена должност ја поведува по сопствена иницијатива, по иницијатива на граѓанин, надлежен орган или други органи и организации, кога тоа е во интерес на граѓанинот или кога постои интерес на трети лица.

Член 141

На стручниот работник од центарот му се издава легитимација како службена исправа со која го докажува службеното својство, идентитетот и овластувањето за преземање работи од областа на социјалната заштита утврдени со овој и друг закон.

Легитимацијата од ставот 1 на овој член ја издава центарот.

Центарот води евиденција за издадените легитимации на стручните работници.

Министерот со акт го пропишува образецот на легитимацијата од ставот 1 на овој член, начинот на нејзиното издавање, употребата и водењето евиденција на издадените легитимации.

Член 142

По барање на центарот, правните и физичките лица се должни да дадат податоци, што претставуваат докази за остварување на правата на корисниците утврдени со овој закон.

Член 143

Пред да одлучува за правата од социјална заштита, центарот на граѓанинот му укажува стручна помош при поднесувањето на барањето и за можноста да остварува права врз основа на други прописи.

Право на социјална заштита според овој закон не може да оствари лице кое користи право на заштита во ист или поголем обем по друга основа.

Подносителот на барањето е одговорен за вистинитоста на податоците на барањето.

Член 144

Во постапката за остварување на право од социјална заштита се применуваат одредбите на Законот за општа управна постапка, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Член 145

Правото на постојана парична помош и паричен надоместок за помош и нега од друго лице се остваруваат од првиот ден на месецот во кој е поднесено барањето.

Член 146

Подносителот на барањето, односно неговиот законски застапник или старател е должен надлежниот центар да го извести за секоја промена на фактите или околностите кои биле основа за признавање на правото од социјална заштита, најдоцна во рок од 15 дена од денот кога настанале тие промени.

По исклучок од став 1 на овој член, подносителот на барањето, односно неговиот законски застапник или старател, е должен секоја година за тековната година до 31 март да ги пријави податоците за приходите и примањата на семејството, во спротивно ќе се запре остварувањето на правото од социјална заштита.

Член 147

Центарот по службена должност повремено, а најмалку еднаш годишно го преиспитува постоењето на фактите и условите за стекнување и користење на правото од социјална заштита и доколку утврди дека истите се променети, донесува ново решение.

Член 148

На подносителот на барањето кој се нашол во положба од социјален ризик надвор од подрачјето на кое има живеалиште, центарот надлежен за тоа подрачје ќе му обезбеди соодветно право на социјална заштита.

За подносителот на барањето кој на територијата на Република Македонија нема живеалиште, месната надлежност се утврдува според престојувалиштето.

За подносителот на барање со непознато место на живеење, надлежен е центарот на подрачјето на кое лицето се затекнало.

Член 149

Ако подносителот на барањето е малолетно лице месната надлежност се одредува според живеалиштето, односно престојувалиштето на родителите, односно старателот.

За малолетното лице чии родители не живеат заедно, месната надлежност се одредува според местото на живеење на родителот на кого детето му е доверено на чување и воспитување.

Ако родителите на малолетното лице не се познати, односно ако го напуштиле детето или се со непознато живеалиште односно престојувалиште, надлежен е центарот на подрачјето на кое детето се нашло во положба од социјален ризик.

Член 150

Доколку околностите врз основа на кои била одредена месната надлежност согласно со овој закон се изменат, постапката ќе ја продолжи месно надлежниот центар.

Ако по завршувањето на постапката, корисникот на правото од социјална заштита го промени живеалиштето, центарот е должен целокупниот предмет да го достави до надлежниот центар во новото живеалиште, кој има обврска во рок од 15 дена да одлучи за правата на корисникот.

До завршувањето на постапката од ставови 1 и 2 на овој член, извршувањето на правото, го обезбедува центарот кој го признал правото.

Член 151

Во случај на судир за месната надлежност, центарот кој ја започнал постапката, должен е до завршувањето на судирот да ги преземе неодложните работи заради непосредна заштита на корисникот.

Судирот од став 1 на овој член го решава министерот.

Член 152

Постапката за остварување на право од социјална заштита за лице со пречки во развојот започнува со пријавување на лицето со пречки во развојот во центарот кој врши оценка на специфичните потреби на ова лице.

Пријавувањето од став 1 на овој член го вршат здравствените, воспитно-образовните и други установи, општествено-хуманитарните организации, родителите односно старателите, роднините и граѓаните.

Член 153

Центарот врз основа на наод и мислење од стручен орган донесува решение за видот и степенот на попреченоста и го евидентира лицето со пречки во развојот.

По жалба против решението од став 1 на овој член решава министерот.

Стручниот профил на членовите на стручниот орган што дава наод и мислење за оценка на специфичните потреби како на првостепениот или на второстепениот орган, за лицата со пречки во интелектуалниот или физичкиот развој, начинот на оценувањето на специфичните потреби и водењето на евиденцијата и установата што ќе дава наод и мислење, со акт ги определува министерот, во согласност со министерот за образование и наука и министерот за здравство.

Член 154

Во случаите кога старо лице кое има имот и приход од имот, кој ја надминува висината на постојаната парична помош и поднело барање за остварување на право на постојана парична помош или право за сместување во установа за социјална заштита, центарот со лицето може да склучи договор за доживотно издржување согласно со закон.

Член 155

Ако граѓанинот односно член на семејството има сродник со кој не живее во семејство, а кој согласно закон е должен да го издржува, центарот на лицето ќе му обезбеди право од социјална заштита, доколку ги исполнува условите утврдени со овој закон.

Центарот поднесува тужба до судот за надоместок на трошоците за оствареното право од социјална заштита против сродникот кој, согласно со закон, е должен да го издржува корисникот на правото.

Член 156

Постапката во остварување право од социјална заштита, семејно-правната заштита и надлежноста утврдена со кривично-правните прописи, како и фактите утврдени во овие постапки кои можат да му наштетат на угледот, достоинството и интересите на граѓанинот и неговото семејство се заштитени со обврската на установата и на стручните работници во неа, да чуваат професионална и службена тајна.

VII. ВРАЌАЊЕ НА ПРИМЕНИТЕ СРЕДСТВА И НАДОМЕСТ НА ШТЕТА

Член 157

Корисникот кој со решение на центарот остварил право на сместување во згрижувачко семејство, право од институционална заштита, право на постојана парична помош, право на социјална парична помош и право на паричен надоместок за помош и нега од друго лице, согласно овој закон, е должен да ги врати примените средства и да ја надомести штетата ако:

- врз основа на нецелосни или неточни податоци, за кои знаел или морал да знае дека се нецелосни или неточни, односно на друг противправен начин остварил право од социјална заштита на кое немал право според одредбите на овој закон или правото го остварил во повисок износ од износот што му следувал за конкретното право согласно со закон;

- правото од социјална заштита го остварил поради тоа што без оправдани причини не пријавил промена која влијае на престанокот или висината на правото, односно на висината на учеството во трошоците за сместување во установа или згрижувачко семејство, а знаел или морал да знае за таа промена;

- со оттуѓување на својот имот се довел во состојба да може да оствари право од социјална заштита, или имотот го оттуѓил за време на користењето на правото.

Член 158

Ако корисникот од член 157 од овој закон умре, центарот има право на враќање на исплатените средства и право на надоместок на штета од наследниците кои ќе го наследат имотот на корисникот на правата од социјална заштита, во висина на нивниот наследен дел ако таков имот има.

Центарот, нема да бара враќање на примените средства и надомест на штета за исплатените средства по основ на права и услуги од социјална заштита, ако со исплатата на овие средства, наследниците на корисникот на правата од социјална заштита и членовите на нивните потесни семејства би останале без минимум средства за егзистенција, пониски од висината на постојаната парична помош утврдена со овој закон.

Член 159

Барањето за враќање на износот на исплатените средства од членовите 157 и 158 од овој закон се однесува само на доспеани исплатени побарувања во вкупен износ пресметан од денот на исплатата на средствата остварени на противправен начин согласно член 157 од овој закон, до денот на доспеаноста на побарувањето, заедно со камата.

Член 160

Барањето за враќање на износот на исплатените средства и барањето за надоместок на штета застарува со истекот на роковите предвидени во Законот за облигационите односи.

Роковите на застареност за барање за враќање на износот на исплатените средства и за барањето за надоместок на штета согласно овој закон почнуваат да течат:

- за случаите од член 157 став 1 алинеи 1 и 2 од овој закон, од денот кој е утврден со конечното решение дека корисникот го стекнал правото на социјална заштита на противправен начин;

- во случаите од член 157 став 1 алинеја 3 од овој закон, од денот кој е утврден со конечно решение дека корисникот на правото од социјална заштита го оттуѓил имотот;

- во случаите од член 158 став 1 од овој закон, од денот на правосилноста на решението за прогласување на наследници на корисникот на правата од социјална заштита.

Член 161

Центарот кога ќе утврди дека корисникот остварил право од социјална заштита на начин утврден во членот 157 од овој закон ќе донесе решение со кое на корисникот ќе му престане правото од социјална заштита.

Кога решението на центарот, со кое на корисникот му престанува правото од социјална заштита, ќе стане конечно, центарот ќе го повика корисникот на правото од социјална заштита да се спогодат за износот, начинот и рокот за враќање на примените средства, како и за висината на причинетата штета која тој треба да ја надомести.

Ако корисникот на правото од социјална заштита и центарот не се спогодат, центарот ќе поднесе тужба до надлежниот суд за враќање на примените средства и правото на надомест на штета.

Член 162

Центарот, врз основа на решението за остварување на право од социјална заштита должен е по службена должност да бара да се стави прибелешка во јавните книги за запишување на правата на недвижностите, дека сопственикот на недвижностите е корисник на право или услуга од социјална заштита.

Центарот е должен да бара да се избрише прибелешката од став 1 од овој член во рок од 30 дена од денот кога решението со кое се утврдува дека престанува остварувањето на правото од социјална заштита станало конечно, а нема основа за враќање на примените средства и за надоместок на штета.

VIII. ФИНАНСИРАЊЕ

Член 163

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат и од буџетот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје во согласност со одредбите на овој закон.

Член 164

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат и од учество на корисникот и роднините кои се должни да го издржуваат врз основа на други прописи преку наплаќање на услуги, подароци, легати и други извори согласно со закон.

Средствата добиени по основа на подарок и легат се водат на посебна сметка на даропримателот и легатарот.

Наплаќањето на услугите од корисникот и роднините се врши во зависност од видот на услугите кои се користат и материјалните можности на корисникот и неговото семејство.

Видот и обемот на услугите кои се плаќаат од страна на корисниците и висината на учеството во трошоците на корисниците и роднините ги утврдува министерот.

Со средствата од став 2 на овој член управува и располага даропримателот и легатарот.

Член 165

Средствата од Буџетот на Република Македонија за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат врз основа на Програмата за остварување на социјалната заштита.

Член 166

Со средствата од членот 163 став 1 и членот 164 на овој закон се финансираат:

- 1) правата од социјалната заштита утврдени со овој закон;
- 2) дејноста на установата за социјална заштита согласно Програмата за работа и
- 3) тековно одржување, изградба и опремување на објектите за социјална заштита.

Потребите од став 1 точки 2 и 3 на овој член се финансираат од средствата на Буџетот на Република Македонија само кај јавните установи за социјална заштита основани од Владата.

Член 167

Во Програмата за работа на установата за социјална заштита се утврдува видот, обемот, содржината и квалитетот на услугите кои им се даваат на корисниците, односно дејноста која се врши во установата при спроведувањето на социјалната заштита.

За извршувањето на Програмата од став 1 на овој член, јавната установа за социјална заштита основана од Владата во рамките на таа Програма го утврдува обемот на потребните средства и тоа за:

- правата од социјална заштита кои се остваруваат во установата за социјална заштита, во вид и обем утврдени со овој закон;

- платите, заедничка потрошувачка и општествена исхрана на работниците во установата за социјална заштита, врз основа на закон, колективен договор и општ акт на установата;

- амортизација согласно со закон;

- материјални трошоци;

- тековно одржување, изградба и опремување и

- со закон утврдени обврски на установата.

Министерот одобрува средства на јавната установа за социјална заштита за остварување на Програмата за работа од ставот 2 на овој член.

Член 168

Установата за социјална заштита може да остварува средства и по основа на вршење на вонинституционална и друга дејност.

Средствата остварени од вршење на вонинституционална и друга дејност се користат за унапредување на дејноста на установата за што се известува Министерството.

Член 169

Средствата за работа на јавната установа за социјална заштита која ја основа општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје, обезбедува општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје.

Од сопствени средства и од други извори општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје може самостојно да финансира и програма за социјална заштита на граѓаните од нивното подрачје над нивото што го обезбедува Републиката.

Член 170

За начинот на користење на средствата за социјална заштита установа за социјална заштита е должна да поднесува тримесечен извештај до Министерството.

Установата од став 1 на овој член е должна да поднесува до Министерството периодична (шестмесечна) и годишна сметка.

Министерството секогаш кога ќе оцени дека постојат причини ќе изврши непосредна контрола на начинот на користење на средствата за социјална заштита во установа за социјална заштита и ќе наложи мерки за отстранување на согледани неправилности.

IX. НАДЗОР

Член 171

Надзорот над спроведувањето на овој закон го врши Министерството.

Член 172

Во вршењето на надзорот над законитоста на работата, Министерството, може да го запре од извршување општиот акт на установа за социјална заштита за кој смета дека не е во согласност со Уставот и законот и во рок од 15 дена ќе покрене постапка пред Уставниот суд на Република Македонија за оцена на уставноста и законитоста на истиот.

Ако Министерството не покрене постапка пред Уставниот суд на Република Македонија во рокот од став 1 на овој член, запрениот акт продолжува да се применува.

Член 173

Министерството по правото на надзор од член 171 на овој закон, може да укине конечно решение на центарот, ако утврди дека со него очигледно е повреден овој закон.

По укинувањето на решението од став 1 на овој член, центарот е должен веднаш да го запре неговото извршување.

Член 174

Министерството има право и должност да забрани на правно и физичко лице вршење на дејност ако, врз основа на извршениот надзор, утврди дека повеќе не се исполнети пропишаните услови за вршење на дејноста или дејноста се врши на штета на корисниците, а констатираните недостатоци правното и физичко лице не ги отстрани во рокот определен од Министерството.

Против решението за забрана на вршење на дејноста може да се изјави жалба до Комисијата на Владата, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 175

По конечноста на решението од член 174 на овој закон, Министерството ќе и предложи на Владата да го одземе одобрувањето од членот 53 став 1 и член 54 на овој закон, а кога се работи за јавна установа - ќе и предложи донесување на одлука за престанок на јавната установа.

Член 176

Надзорот над работата на органите на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје го врши Министерството во рамките на остварувањето на надзорот над спроведувањето на законите и прописите од областа на социјалната заштита.

При вршењето на надзорот над работата на органите на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје од ставот 1 на овој член Министерството ги врши следниве работи:

- ја следи законитоста на работата, презема мерки и активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на органите на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје во согласност со овој закон;

- оценува дали органите на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје обезбедуваат надлежностите на општината, Градот Скопје и на општините во градот Скопје да се извршуваат согласно со стандардите и постапките утврдени со овој закон;

- им укажува на органите на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје на пречекорувањето на нивните надлежности, утврдени со овој закон и им предлага соодветни мерки за надминување на таквата состојба;

- дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје во рамките на овој закон, на нивно барање;

- поднесува иницијативи и предлози до општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје, доколку констатира неспроведување на овој закон поради судир на надлежности меѓу органите на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје;

- ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје ги донесува во решавањето на поединечните права, обврски и интереси на физичките и правните лица и презема мерки во согласност со овој закон;

- го следи остварувањето на претходниот надзор на прописите на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје и

- навремено ги известува органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа и за преземените мерки при вршењето на надзорот.

X. ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Член 177

Министерството спроведува инспекциски надзор над спроведувањето и примената на законите и другите прописи во областа на социјалната заштита, над установите за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита како професионална дејност.

Член 178

Инспекцискиот надзор опфаќа:

- надзор над применувањето и спроведувањето на овој и друг закон, како и општите и поединечните акти донесени врз основа на истите, со кои се уредени работите од областа на социјалната заштита,
- надзор над работи од значење за статусот на вршителот на дејноста на социјална заштита,
- надзор над исполнетоста на условите кои се однесуваат на простор, опрема и стручни кадри за вршење на дејност од социјална заштита,
- надзор над остварување на правата и исполнување на обврските на корисниците, утврдени со овој закон,
- надзор над исполнетоста на потребните услови за извршување на работи на стручен или друг работник во установа за социјална заштита, правно или физичко лице кои вршат одредени работи од социјална заштита,
- изготвување на евиденција, документација и извештаи за работата на извршителите на социјалната заштита и
- надзор над спроведување на изречените мерки при претходно извршен инспекциски надзор.

Член 179

Инспекцискиот надзор го спроведуваат инспектори, виши инспектори (во натамошниот текст: инспектор) и други државни службеници во министерството, овластени за спроведување на инспекцискиот надзор.

Член 180

Инспектор може да биде лице кое ги исполнува условите за стекнување статус на државен службеник утврдени со закон, има висока стручна подготовка, положен испит за државен службеник и најмалку три години работно искуство по полагање на испитот.

Виш инспектор може да биде лице кое ги исполнува условите за стекнување статус на државен службеник утврдени со закон, има висока стручна подготовка, положен испит за државен службеник и најмалку пет години работно искуство по полагање на испитот.

Член 181

Инспекторот го назначува министерот.

Член 182

Инспекторот поседува службена легитимација, како службена исправа со која го докажува службеното својство, идентитетот и овластувањето за преземање на работи од инспекцискиот надзор.

Министерот со акт ги пропишува образецот и содржината на легитимацијата од став 1 на овој член, начинот на нејзиното издавање, употреба и евиденцијата на издадените и одземените легитимации.

При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот е должен да ја покаже службената легитимација.

Член 183

Постапката на инспекцискиот надзор, инспекторот ја покренува и води по службена должност, според одредбите на овој закон и Законот за општата управна постапка.

Член 184

Инспекцискиот надзор се врши како редовна или вонредна инспекција, врз основа на годишна програма.

Редовниот надзор се спроведува најмалку еднаш во период од три години кај сите установи за социјална заштита и други правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита.

Вонредниот надзор се спроведува по службена должност, иницијатива на граѓанин, надлежен орган, други органи и организации и други правни лица, кога постои интерес на граѓанинот, интерес на трети лица или општ интерес.

Член 185

Вонредниот инспекциски надзор нема да се спроведе доколку од иницијативата се констатира дека:

- постапката не е правосилно завршена;
- претходно по истата работа е извршен инспекциски надзор;
- од приложената документација е очигледно дека постапката е водена во согласност со законските прописи;
- спроведувањето на инспекцискиот надзор е во надлежност на друг инспекциски орган.

Член 186

Пред да започне спроведувањето на вонредниот инспекциски надзор, инспекторот ги презема следните активности:

- го повикува предлагачот на барањето, односно иницијативата да ги дополни со потребни документи или подетално да ги образложи,
- прави стручна процена и проверка на надлежноста, обврските и одговорностите на установата, другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита.

Член 187

Инспекторот го известува раководното лице или другото овластено лице за своето доаѓање во установата за социјална заштита, односно другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита.

По исклучок од став 1 на овој член, инспекторот во спроведување на инспекцискиот надзор има право во секое време, без најава и одобрение на раководното лице да влезе во просториите на установата за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита.

Член 188

При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот има право да ги разгледа објектот и работните простории, деловните книги, регистрите, евиденцијата и документацијата, исправите и списите во предметите, да ги сослуша корисниците, вработените, како и други лица, да утврди идентитет на лице со увид во лична исправа, како и да преземе други работи утврдени со овој закон.

Раководното или друго овластено лице во установата за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита, должни се на инспекторот да му обезбедат непречено извршување на инспекцискиот надзор и да му обезбедат располагање и увид во сите средства и потребна документација.

Член 189

За извршениот инспекциски надзор, констатираната состојба и преземените, односно определените мерки и рокови за отстранување на утврдените неправилности, инспекторот составува записник.

Член 190

Во спроведување на инспекцискиот надзор, инспекторот е овластен со решение да ги определи следните мерки:

- да нареди отстранување на констатираните недостатоци и неправилности во определен рок;
- да нареди доносителот на решението, истото да го преиспита и да донесе ново решение со кое ќе го замени претходното решение донесено во спротивност со закон или друг пропис;
- да поднесе пријава до надлежниот орган за сторено казниво дело по закон.

Во решението со кое се определува мерката, се утврдува и рокот за нејзиното извршување.

Во случај да претстои непосредна опасност за здравјето или животот на граѓаните, инспекторот ќе донесе усно решение и веднаш ќе наложи негово извршување. Усното решение се внесува во записникот од член 189 став 1 на овој закон, а писмено решение донесува во рок од 8 дена од денот на изреченото усно решение.

Член 191

Инспекторот, при спроведување на инспекцискиот надзор ги има следните права и обврски:

- со решение да забрани установата за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита да спроведуваат мерки и преземаат работи кои се во спротивност со закон и друг пропис;
- да покрене постапка за утврдување на прекршочна одговорност ако оцени дека е повреден законот или друг пропис од областа на социјалната заштита, а таа повреда повлекува одговорност за сторен прекршок од страна на установа за социјална заштита, физичко лице, правно лице или одговорно лице во правното лице;
- да поднесе кривична пријава до надлежниот јавен обвинител, ако оцени дека е повреден законот или друг пропис, а таа повреда повлекува одговорност за казниво дело по закон.

Органот на кого му е поднесено барањето или пријавата од ставот 1 алинеи 2 и 3 на овој член, за својата одлука го известува инспекторот.

Член 192

Против решението од член 190 став 1 и член 191 алинеја 1 од овој закон, може да се изјави жалба до Комисијата на Владата, во рок од 8 дена од денот на приемот на решението.

Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

Член 193

Раководителот кој раководи со инспекцијата поднесува извештај за работата на инспекцијата најмалку два пати годишно, за уочените недостатоци во укажување на социјална заштита во установата за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита над чија работа врши надзор и предлага мерки за подобрување на вршењето на дејноста на социјалната заштита до министерот.

Раководителот од став 1 на овој член е должен без одлагање писмено да го извести министерот ако констатира дека установите за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита не ги исполнуваат пропишаните услови за работа, прават груба повреда на законот или друг пропис или потешко ги повредуваат правата на корисниците.

Раководителот од став 1 на овој член е должен без одлагање писмено да го извести министерот ако констатира дека установата за социјална заштита и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита во определениот рок не ги отстраниле недостатоците утврдени со решението од член 190 став 1 на овој закон.

Член 194

Министерот, врз основа на извештајот на раководителот од член 193 на овој закон, ќе донесе решение за:

- забрана за работа на установа за социјална заштита и друго правно и физичко лице кое врши одредени работи од социјална заштита, ако не добиле решение за исполнетост на условите за почеток со работа од член 55, одобрение за основање на установа од член 56 на овој закон, односно решение за издавање на дозвола за вршење на одредени работи од социјална заштита од член 128 на овој закон, како и доколку повеќе не ги исполнува условите во поглед на просторот, опремата и стручните кадри пропишани со овој закон;

- преземање на други мерки за кои е овластен со овој или друг закон.

Против решението од став 1 алинеја 1 на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата во рок од 8 дена од денот на приемот на решението.

XI. НАДЗОР НАД СТРУЧНАТА РАБОТА

Член 195

Надзорот над стручната работа на установата за социјална заштита и работниците во нив, како и над друго правно и физичко лице кое врши определени работи во социјалната заштита (во натамошниот текст: надзор над стручната работа) врши "Заводот за социјални дејности".

Член 196

Во вршењето на надзорот над стручната работа учествуваат стручни работници од областите кои се застапени во дејноста на установата за социјална заштита во која се врши надзорот.

Стручните работници кои вршат надзор на стручната работа не можат да бидат со помал степен на стручна подготовка од степенот на стручната подготовка на работниците врз чија работа се врши надзорот.

Член 197

Надзорот над стручната работа се врши заради согледување, следење, контрола, увид и унапредување во начинот и квалитетот на стручната работа и ефикасноста во остварувањето на функциите во установите за социјална заштита утврдени со овој закон и други прописи.

Со надзорот над стручната работа се дава стручна помош во работата на установата за социјална заштита и работниците во неа.

Член 198

Надзор над стручната работа се врши врз основа на Програма за работа на Заводот за социјални дејности и по барање на Министерството.

Член 199

Установите и лицата од член 195 на овој закон се должни да овозможат увид во севкупната работа и документација при вршењето на надзорот над стручната работа.

Член 200

За извршениот надзор над стручната работа, Заводот за социјални дејности составува извештај во кој определува мерки и рокови за отстранување на утврдените неправилности.

За извршениот надзор над стручната работа, Заводот за социјални дејности извештајот од став 1 на овој член го доставува:

- до јавната установа и до Министерството;
- до приватната установа и установата што ја основала општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје, до Министерството, до установата и до основачите и
- до лицето кога врши определени работи во социјалната заштита, до Министерството и до лицето.

Извештајот од став 1 на овој член се доставува во рок од 15 дена.

Член 201

Установата за социјална заштита и лицето кое врши определени работи во социјалната заштита се должни да ги разгледаат наодите во извештајот за извршениот надзор над стручната работа, да преземат соодветни мерки за отстранување на утврдените неправилности и за тоа да го известат Министерството и Заводот за социјални дејности.

ХИ. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 202

Со парична казна од 10.000 до 300.000 денари ќе се казни установата за социјална заштита или друго правно или физичко лице кое врши определени работи од социјална заштита за прекршок, ако:

- не извести за престанок на работа на приватната установа (член 61);
- физичко лице не води евиденција за корисниците и дадените услуги (член 132 став 1 алинеја 3) и не извести за привремениот престанок за вршење на работите (член 137 став 2);
- правното лице продолжи со давање на услуги на стари лица и возрасни лица со телесна попреченост спротивно на одредбите на овој закон, по донесеното решение за забрана за вршење на работите од социјалната заштита (член 73);
- не пружи социјална заштита на лице во положба од социјален ризик (член 79 став 1 алинеја 2);

- не води или неуредно ја води пропишаната евиденција и документација (член 75 став 1);
- не прими корисник на право од социјална заштита, а во установата има место или го отпушти пред да ги преземе потребните мерки (установите за социјална заштита од член 97 до 111);
- не ги спроведе мерките утврдени во член 170 став 3 од овој закон;
- ако не постапи по решението за отстранување на констатираните недостатоци и неправилности во определениот рок (член 190 став 1 алинеја 1 и 2);
- непочитување на забраната за спроведување на мерки и преземање работи кои се во спротивност со законот и друг пропис, при вршење работи од социјална заштита, (член 191 став 1 алинеја 1);
- непочитување на забраната за работа на установа за социјална заштита и друго правно или физичко лице кое врши одредени работи од социјална заштита и преземање на други мерки од член 194 став 1 алинеја 1 и 2 на овој закон;
- оневозможни вршење на надзор над стручната работа (член 195) и
- во определен рок не преземе мерки за отстранување на утврдените недостатоци од извршениот надзор над стручната работа (член 201).

За прекршоците од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во установата за социјална заштита и работникот кој непосредно ги врши работите со парична казна од 1.000 до 50.000 денари.

Член 203

Со парична казна од 10.000 до 300.000 денари ќе се казни установата за социјална заштита и друго правно лице за прекршок, ако:

- не поднесе извештај (член 76, член 79 став 1 алинеја 7 и член 112 став 2) и
- не го усогласи распоредот, почетокот и завршувањето на работното време (член 74).

За прекршоците од став 1 на овој член ќе се казни одговорното лице во установата за социјална заштита и лицето кое врши определени работи во социјалната заштита со парична казна од 1.000 до 50.000 денари.

Член 204

Со парична казна од 10.000 до 300.000 денари за прекршок ќе се казни приватна установа и јавна установа основана од општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје која врши работи од социјална заштита, а нема одобрение од надлежниот орган или одобрението е одземено (членови 53, 54 и 62).

ХИИ. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 205

Во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, центарот е должен да изврши преведување на лицата кои оствариле право според досегашните прописи од социјална заштита, согласно со овој закон.

До донесувањето на решението за преведување од став 1 на овој член, корисникот на правата ќе прими аконтација во висина одредена со прописите што биле во сила до донесувањето на овој закон.

Постојните организации од областа на социјалната заштита се должни да ја усогласат својата организација, работењето и општите акти со одредбите на овој закон во рок од четири месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Во случаите кога одредбите од општите акти на установите се спротивни на овој закон, овој закон се применува непосредно.

Член 206

Директорите на постојните установи за социјална заштита продолжуваат да ја извршуваат функцијата до истекот на мандатот за кој се именувани.

Член 207

Подзаконските акти предвидени со овој закон, министерот ќе ги донесе во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 208

Кои од постојните организации за социјална заштита ќе продолжат да работат како јавни установи за социјална заштита утврдува Владата со акт за мрежата на јавните установи за социјална заштита.

Актот за мрежата од став 1 на овој член Владата ќе го донесе во рок од два месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Основачките права и обврски спрема јавните установи за социјална заштита од став 1 на овој член ги презема Владата.

Член 209

Постојните јавни установи за стари лица кои обезбедуваат институционална заштита на возрасни и стари лица продолжуваат со работа како јавни установи за социјална заштита основани од општината и од Градот Скопје.

Владата со одлука ги пренесува основачките права и обврски спрема јавна установа за социјална заштита од ставот 1 на овој член, основана од Владата, на општината и на Градот Скопје на чие подрачје е седиштето на установата.

Со денот на влегувањето во сила на одлуката од ставот 2 на овој член, вработените, опремата, архивата, документацијата и средствата на јавната установа од ставот 1 на овој член, се преземаат од установата која продолжува да работи како јавна установа основана од општината и од Градот Скопје.

Со денот на преземањето на основачките права кон установата од ставот 1 на овој член, општината и Градот Скопје ја преземаат обврската на установата да и обезбедат средства за работа.

Член 210

Владата со одлука може да ги пренесе основачките права и обврски за дневен центар кој работи како организационен дел на јавна установа за социјална заштита на општината, на Градот Скопје и на општините во градот Скопје, на чие подрачје е седиштето на установата.

Со денот на преземањето на основачките права на дневниот центар од ставот 1 на овој член општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје ја преземаат обврската за обезбедување на средства за работа на дневниот центар.

Член 211

Со посебен договор склучен меѓу општината, Градот Скопје и општините во градот Скопје се уредува начинот на давањето на услугите и финансирањето на установата за социјална заштита од членот 209 став 1 и дневниот центар од членот 210 на овој закон.

Член 212

Социјалните и другите стручни работници со завршена виша школска подготовка и над 15 години работен стаж, кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се во работен однос во установите од социјална заштита, можат и натаму да ги извршуваат стручните работи од областа на социјалната заштита.

Член 213

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, престанува да важи Законот за социјална заштита ("Служен весник на СРМ" број 9/78, 43/78, 35/85, 17/91 и "Службен весник на Република Македонија" број 38/91 и 14/95).

Член 214

Корисниците кои го стекнале правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице пред денот на влегувањето во сила на овој закон ќе продолжат да го користат ова право согласно со овој закон, со денот на влегувањето во сила на актот од член 44 став 5 на овој закон.

Член 215

Започнатите постапки по поднесените барања за остварување на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице пред денот на влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со одредбите од овој закон.

Член 216

Актот од член 44 став 5 на овој закон министерот за труд и социјална политика ќе го донесе во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 217

Центарот ќе започне да решава за правата на детски додаток, посебен додаток и помош за опрема на новороденче утврдени со Законот за заштита на децата, најдоцна шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Во рокот од ставот 1 на овој член, центарот ги презема вработените од одделенијата на Министерството, кои извршуваат работи од ставот 1 на овој член, архивата и документацијата која се однесува на постапките за овие права.

Член 218

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 219

Управните одбори на центрите за социјална работа, согласно со членот 64 на овој закон, ќе се конституираат најдоцна во рок од шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон.

Член 220

Постојните јавни установи се должни да ги исполнат предвидените услови за започнување со работа во членот 55 став 1 од Законот во рок од пет години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 221

Установите и другите правни лица што вршат дејност од областа на социјалната заштита, ќе ја усогласат својата работа и своите акти со одредбите од овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 222

До донесувањето на решението од членот 44 став 2 на овој закон, наод, оценка и мислење за потребата од помош и нега од друго лице за корисниците од членот 38 на овој закон ќе дава стручниот орган за оценка на работната способност на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија.

Член 223

Правно лице, чија регистрирана претежна дејност не е од областа на социјалната заштита, а во рамките на своето работење обезбедува услуги на стари и други возрасни инвалидизирани лица во вид на сместување, нега, исхрана, помош и нега, културно-забавни и рекреативни активности и им обезбедува вонинституционални облици на заштита во вид на домашна нега и помош и дневно згрижување, должно е во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон да ги усогласи своите акти, организација и работење согласно со одредбите на овој закон.

Доколку правното лице од ставот 1 на овој член не изврши усогласување на своите акти, организацијата и работењето со одредбите од овој закон, министерот донесува решение за забрана на вршење на работите од областа на социјалната заштита.

Министерот по правото на надзор и мислење на Комисијата од членот 55 на овој закон донесува решение од ставот 2 на овој член.

Правното лице има право на жалба против решението од ставот 2 на овој член во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до Комисијата на Владата.

По конечноста на решението од ставот 2 на овој член, решението се доставува до надлежни органи за преземање на соодветни мерки и дејствија.

Член 224

Одредбите на членовите 6, 48, 163, 209, 210 и 211 од овој закон ќе се применуваат најдоцна во рок од 90 дена од денот на конституирањето на советите на општините и советот на градот Скопје и изборот на градоначалниците на општините и градоначалникот на градот Скопје по спроведувањето на првите наредни локални избори согласно со Законот за локалните избори ("Службен весник на Република Македонија" број 46/96, 12/2003, 35/2004, 52/2004 и 60/2004).

Член 225

Постапките за остварување на право од социјална заштита, започнати пред влегувањето во сила на овој закон, ќе се довршат според одредбите на прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон, освен ако со овој закон одреденото право не е решено на поповолен начин за корисникот.

Член 226

Центарот е должен по службена должност да изврши преведување на лицата кои оствариле права според досегашните прописи од социјална заштита, согласно со одредбите на овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон.

Член 227

Членовите 58 став 1, 60 алинеја 1 и 62 став 3 од овој закон ќе се применуваат од 30 септември 2006 година.